

ЗЛИТТЯ І ПОГЛИНАННЯ БАНКІВ УКРАЇНИ У ПОСТКРИЗОВИЙ ПЕРІОД

Подвігін Сергій

Науковий керівник: к.е.н, доц. Криклій О. А.

ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України», м.Суми

Постановка проблеми. Збільшення концентрації капіталу є необхідною умовою для подальшого розвитку банківської системи України в контексті підвищення стійкості та конкурентоздатності як окремого банку, так і банківської системи в цілому.

Метою нашого дослідження є визначення основних цілей процесів злиття і поглинання в українській банківській системі в посткризовий період.

Обґрунтування отриманих результатів. Відповідно до основних теорій управління, кожна структура, в тому числі і банк, має два основних шляхи розвитку: самостійний розвиток шляхом відкриття нових підпорядкованих структур або приєднання до свого складу іншого підприємства.

Під злиттям пропонуємо розуміти створення єдиної господарської структури шляхом об'єднання суб'єктів господарювання, що функціонують на ринку. При цьому акціонери повністю зберігають власні права, але вже в новоствореній структурі.

Поглинання передбачає припинення існування об'єкту поглинання внаслідок його приєднання до суб'єкту господарювання, що функціонує на ринку. Акціонери компанії, що поглинається, втрачають корпоративні права внаслідок викупу контрольного пакету акцій компанією, що ініціювала поглинання.

Відповідно до Закону України «Про банки та банківську діяльність»: «злиття – це припинення діяльності двох або кількох банків як юридичних осіб та передача належних їм майна, коштів, прав та обов'язків до банку- правонаступника, який створюється у результаті злиття.

Поглинання (за вітчизняним законодавством приєднання) – це припинення діяльності одного з комерційних банків як юридичної особи і передача належних йому майна, коштів, прав та обов'язків до іншого банку»[1].

Для процесів злиття та поглинань в Україні, як і в інших країнах світу, притаманна хвилеподібна динаміка, зумовлена, насамперед, циклічністю розвитку світової та національної економік.

З початку 1999 року по 2004 рік відбулось 10 процесів злиття та поглинання. Активізація процесів злиттів та поглинань у банківській системі України у 2005-2009 рр. (завершено 32 угоди зі злиття й поглинання) була наслідком позитивних економічних очікувань, що передували кризам світової та національної економік унаслідок так званого «перегріву» та кредитного буму.

За результатами дослідження нами виділено дві основні групи цілей при злитті та поглинанні в даний період залежно від національної належності учасників угоди: для іноземних банків – вихід на новий ринок (об'єднання з українськими), для українських – підвищення конкурентоспроможності та збільшення капіталу (внутрішньосистемні об'єднання).

У посткризовий період (починаючи з кінця 2010 року) відбулась активізація на ринку злиттів та поглинань. У 2011 році відбулося злиття АКБ «Донгорбанк» та ПАТ «Перший Український Міжнародний Банк» (ПАТ «ПУМБ»), що входять до фінансово-промислової групи SCM. Банки об'єднали баланси та мережу відділень, і з 18 липня 2011 року почали роботу під брендом ПАТ «ПУМБ». Унаслідок об'єднання активи банку перевищили 27 млрд. грн., мережа філій збільшилась з 135 до 171, мережа банкоматів – з 649 до 851 одиниць. Можливим є об'єднання банків ПАТ КБ «Фінансова ініціатива» та ПАТ «ВіЕйБі Банк» шляхом придбання мажоритарної частки акцій останнього.

Серед причин активізації процесів злиття й поглинань в банківській системі України у посткризовий період вважаємо реалізацію наступних цілей:

1. необхідність підвищення рівня капіталізації. Відповідно до вимог постанови Правління Національного банку України №273 від 09.06.2010 мінімальний розмір регулятивного капіталу має бути не менший, ніж 120 млн. грн. Кількість банків, в яких регулятивний капітал складав менше 120 млн. грн., становила 45 банків (25,7 % від загальної кількості банків). Рішення про реорганізацію банків шляхом злиття або приєднання можуть ухвалити власники банків, які до 1 січня 2012 року не досягнуть необхідного мінімального розміру статутного та регулятивного капіталів;

2. оптимізація активів в межах ФПП та перерозподіл власності між ФПП;

3. отримання готового бізнесу зі своєю мережею філій, клієнтами та репутацією;

4. диверсифікація діяльності шляхом розширення географії збуту та розширення асортименту банківських продуктів;

5. зростання власної частки на ринку;

6. зменшення витрат за рахунок ефекту масштабу шляхом розподілу постійних витрат на більшу кількість продукції, що призводить до зменшення середньої величини витрат на одиницю продукції.

Висновки. У ході виконання даної роботи проведено хронологічний аналіз процесів злиття і поглинання в банківській системі України відповідно до етапів її розвитку. Виявлено, що фінансова криза стимулювала активізацію даних процесів.

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» [Електронний ресурс]: станом на 22 вересня 2011 р. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2121-14>.

2. Злиття і поглинання в банківському секторі України. С. С. Дерлі, Д. О. Петрина, Д. А. Ушенко. [Електронний ресурс]: Репозитарій УАБС НБУ. Режим доступу: <http://www.dspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/2299>.

3. Ткачук, Н. М. Теоретична сутність консолідаційних процесів банків [Електронний ресурс]: Репозитарій УАБС НБУ. Режим доступу: <http://www.dspace.uabs.edu.ua/handle/123456789/1594>.

Подвігін, С. Злиття і поглинання банків України у посткризовий період [Текст]
/ С. Подвігін; наук. кер. О.А. Криклій // Теорія та практика розвитку банківської справи:
збірник тез доповідей V Міжвузівської науково-практичної студентської конференції
(17-18 листопада 2011 р., м. Львів).– Львів: ЛІБС УБС НБУ, 2011. – С. 235-237.